

Komplo teorilerine neden itibar etmiyorum? Hayatın, devletlerin, şirketlerin, toplumların tamamen bildiğimiz gibi, göründükleri gibi olduklarını düşündüğüm için mi?

Hayır. Dünyamızı şekillendiren aktörlerin göründükleri gibi olduklarına ve oldukları gibi göründüklerine inanmıyorum. Haberlerin gerçek olduğuna ve tüm gerçeklerin haber olduğuna da inanmıyorum. Bununla beraber bu konuda zaman içinde şekillendirdiğim basit ilkeler beni dünyayı komplolarla, gizli örgütlerle açıklamaktan uzak tutuyor.

- Dünyada güçlüler bulunduğunu ve bunların da bizim gibi *güçsüzlerin* bağlı olduğu sınırlara bağlı olmadıklarını, bizim *yapılamaz* dediklerimizi yapabilecek durumda olduklarını biliyorum. Bununla beraber *güçlü* olmanın sonucu *stabiliteyi* ve *düzeni* desteklemektir, devamlı bir şeylere operasyon çekip sırf *güçlü olduğunu göstermek için* bir şeyler yapmanın getirisi yoktur ve gereksiz riskleri vardır. Güçlüler kendilerinin güçlü kalmaya devam edeceği bir dünya düzeninin devamını isterler. Bu düzeni bozacak herhangi bir hareket kendi *güçleri* için de risktir.

Çin’de ortaya çıkan virüsün *ABD’nin bir oyunu olduğunu* mesela bunun için düşünmüyorum. Biyolojik silahlar vardır ve sadece bu ikisi değil, başka pek çoklarınca da geliştirilir ama nerede duracağı belli olmayan bir silah kadar manasız çok az şey vardır. *Düşmanın* zarar göreceği kesin ama durdurmayı bilmiyorsanız sizin zarar görmeniz de muhtemel. Virüsün açık alanda mutasyona uğraması ihtimali var ve virüsü üretenin elinde aşısı olsa bile bir defa insanları hasta etmeye başladığında bu ilacın faydası olup olmayacağını ve *düşmanın* vatandaşlarını öldürürken, kendi vatandaşlarını da telef etmeyeceğini bilemez. Bu da *güçlünün* sistemi üzerinde bir risk üretir. Trump’sın ve vatandaşlarının kitlelerce ölüp, isyan etme ve tüm düzenin yıkılma ihtimali var, *biyolojik silah* kartını oynar mısın?

- Komplo teorileriyle izah edilen pek çok konu insanların *beceriksizliğiyle* daha kolay izah edilir. Yeterince gün geçirmiş her insan, insanların beceriksizlik ve aptallık konusunda hayli yaratıcı olduğunu bilir. Bir yerde *olmaması gereken* bir olay varsa, bunun düşman saldırısından çok kendi beceriksizliğimiz olması ihtimali daha fazladır.

Wuhan’da ortaya çıkan virüsün bir biyolojik saldırı yerine mesela bir araştırma merkezinden güvenlik önlemlerine dikkat edilmediği için yayılmış olması daha muhtemeldir.

Aynı şekilde, mesela 15 Temmuz darbe girişiminin tuhaf taraflarını gösterip *ona yaradığına göre darbe de Tayyip’in işi* demek yerine, darbecilerin beceriksizliği ile izah etmek daha anlamlıdır. Olaylar bir defa olduktan sonra, darbecilerin ilk başta hangi beklentilerle atıldığını ve hangi beklentilerinin gerçekleşmediğini bilmek mümkün olmaz. *Cui bono?* (kime yaradı?) onun için en makul müsebbib bulma yolu değildir, ortada başı sonu belli bir olay varsa müsebbibi bulmak için bu soruyu sorabilirsiniz ama organizasyon gerektiren işlerde aptallığın katlanmış olup, operasyonun kendi kendine çökmesi ihtimali *kompla* ihtimalinden daha kuvvetlidir. Hanlon’un usturası güzel bir araçtır, sık sık kendimize hatırlatmak icap eder.

- Komplo teorilerinin insanları *aydınlatmaya* çalışarak tam da güçlülere yaradığını düşünüyorum. Dünya hakkında kurduğumuz *anlatı* bizim için gerçeğin kendisine dönüşür, eğer dünyanın güçlü yedi-oniki-veya-bilmemkaç aile tarafından yönetildiğini düşünüyorsam benim için dünya onların oynadığı *oyunların* bir sahnesidir ve elimden bu oyunu bozmak için zaten bir şey gelmez. Eğer dünyanın binlerce belki milyonlarca aktör tarafından inşa edilmiş, basit modellenmesi imkansız, karmaşık bir sistem olduğuna inanıyorsam, o kadar umutsuz olmam ve bir şeyleri değiştirmek, en azından kendi hayatım hakkında karar vermek elimden gelir.

Eğer tüm ekonominin Rotschild'lerin elinde olduğunu düşünürsem, ekonomi onların elinde olmasa da böyle davranırım ve bu da beni umutsuzluğa sevkeder. Eğer tüm siyasi aktörlerin mason olduğunu düşünürsem, yapabileceğim sadece mason olmak veya onların hizmetine girmektir. Bütün bu anlatılar, eğer nasıl yenileceğini de anlatmıyorsa sadece *düşmanın* gerçekte olduğundan daha güçlü görünmesine yol açar. Eğer Rotschild'ler konusunda bir çözümün yoksa onların dünyanın hakimi olduğunu söylemek, sadece onlara yarar. Eğer masonların kimler olduğunu ve gerçekte ne istediklerini bilmiyorsan, nerede olduğu belirsiz bir hayaletle savaşır durursun ve her yerden bu çıkar. Eğer *devletten temizlenmesi mümkün olmayan* bir örgütle mücadele ediyorsan ve bütün kötü işlerin arkasında bu örgüt olduğunu düşünüyorsan, o örgüt sırf senin söyleminde de olsa yaşamaya devam edecektir.

Bu esnek anlatıların *lehimize* kullanıldığı da vaki, insanlar *Aksakallılar* gibi bir örgütün varlığına inanıyorlarmış, 10bin senelik bir Türk örgütü, tarih öncesinde kurmuşlar sanırım. Ayrıntısını bilmiyorum ama yazarının *ben uydurdum* dediğini okudum ve komik geldi. İnsanlara bir anlatı sunduğunda artık *gerçekleri* bu anlatı haline gelir ve kalkıp *ben uydurdum* da desen, bu gerçekten vazgeçmeyeceklerdir. Durduk yere insanlara *biz kadim bir devletiz ve aslında hiç yıkılmadık* demiş olursun. Tarık Buğra'nın romanında Şeyh Edebali'nin Osman beye söylediklerinin gerçek olduğunu sanıp, yaşadığı hakkında bile herhangi bir delil olmayan adamdan bir siyaset felsefesi üretirsin ve *insanı yaşat ki, devlet yaşasın* dediği için biz de biraz hümanist olmuş oluruz.

Ehl-i Sünnet İslami düşüncesinin çekici gelen tarafı bu, insanlara *kainatta tek bir aktör var ve ona karşı sorumlusun* diyorsun ve bu gibi *küçük tanrıların* artık bir önemi kalmıyor. Falanca örgüt çok güçlü olabilir ama Allah daha güçlü ve sen sadece ona sorumlusun. Buradaki *anlatının* gücü iki yönlü, bir yandan *güçlü örgütün* büyük ölçüde anlatıya dayanan gücüne güç katmamak ve bir yandan da seni basit aktörlerin zincirlerinden kurtarmak.

İnsanların gücü anlatı oluşturmalarından, somut bir varlığa dayanmayan *varlıklar* üretebilmelerinden gelir. Cebimdeki renkli kağıdın bir değeri olduğuna inanırım, sen de inanırsın ve bu renkli kağıdı sana verdiğimde bana somut bir nesne verirsin. Renkli kağıdın içkin bir değeri yoktur ama hepimiz onu değerli kabul ettiğimiz için değerlidir. Komplo teorileri de böyledir, ben dünyayı gizli örgütler yönetiyor gibi yaparım, sen de öyle yaparsın, hepimiz öyle yaparız ve dünyayı gerçekten gizli örgütler yönetmeye başlar.

O halde sus ve en azından reklamlarını yapma.